

Народни музеј Краљево
National Museum Kraljevo

Институт за политичке студије, Београд
Institute for Political Studies, Belgrade

Правни факултет Универзитета у Београду
Faculty of Law, University of Belgrade

ПУБЛИЦИСТИКА У РАЗВОЈУ ДРУШТВА И ДРЖАВЕ

III

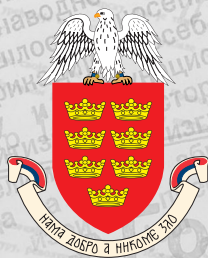
ЈАВНА РЕЧ И ЈАВНА ОСУДА

PUBLICATIONS IN THE DEVELOPMENT OF SOCIETY AND STATE

III

PUBLIC WORD AND PUBLIC CONDEMNATION

НАУЧНИ СКУП SCIENTIFIC CONFERENCE СВЕСКА САЖЕТАКА BOOK OF SUMMARIES

Краљево, 17–18. август 2023.

Kraljevo, 17–18 August 2023

СВЕСКА САЖЕТАКА
BOOK OF SUMMARIES

Краљево 2023.
Kraljevo 2023

www.nmkv.rs

НАРОДНИ МУЗЕЈ КРАЉЕВО NATIONAL MUSEUM KRALJEVO

Издавачи: Publishers:

НАРОДНИ МУЗЕЈ КРАЉЕВО NATIONAL MUSEUM KRALJEVO
ИНСТИТУТ ЗА ПОЛИТИЧКЕ СТУДИЈЕ, INSTITUTE FOR POLITICAL STUDIES,
БЕОГРАД BELGRADE
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА У FACULTY OF LAW, UNIVERSITY
БЕОГРАДУ OF BELGRADE

За издавача For the Publisher

Дарко Гучанин Darko Gučanin

Уредник Editor

Др Љубодраг П. Ристић Ljubodrag P. Ristić, PhD

Лектура/коректура Editing/Proofreading

Мр Ана Гвозденовић Ana Gvozdеновић, MA

Превод на енглески English translation

Др Наташа Павловић Nataša Pavlović, PhD

Припрема за штампу Design and Prepress

Денис Викић Denis Vikić

Штампа Printing

Бирограф, Земун Birograf, Zemun

Тираж Circulation

80 80

Народни музеј Краљево
National Museum Kraljevo

Институт за политичке студије, Београд
Institute for Political Studies, Belgrade

Правни факултет Универзитета у Београду
Faculty of Law, University of Belgrade

ПУБЛИЦИСТИКА У РАЗВОЈУ
ДРУШТВА И ДРЖАВЕ
III
ЈАВНА РЕЧ И ЈАВНА ОСУДА

PUBLICATIONS IN THE DEVELOPMENT
OF SOCIETY AND STATE
III
PUBLIC WORD
AND PUBLIC CONDEMNATION

НАУЧНИ СКУП
SCIENTIFIC CONFERENCE

СВЕСКА САЖЕТАКА
BOOK OF SUMMARIES

Краљево, 17–18. август 2023.
Kraljevo, 17–18 August 2023

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР:

Мр Ана ГВОЗДЕНОВИЋ, Народна библиотека
„Стефан Првовенчани“ Краљево

Дарко ГУЧАНИН, директор, Народни музеј Краљево

Драган ДРАШКОВИЋ, Краљево

Проф. др Ценка ИВАНОВА, ВТУ „Св. Ћирило и Методије“,
Велико Трново, Бугарска

Проф. др Зоран МИРКОВИЋ, Правни факултет Универзитета у Београду

Др Љубодраг П. РИСТИЋ, Београд, председник Одбора

Мирјана САВИЋ, Народни музеј Краљево

Проф. др Миломир СТЕПИЋ, Институт за политичке студије, Београд

Др Предраг ТЕРЗИЋ, градоначелник града Краљева

Немања ТРИФУНОВИЋ, Народни музеј Краљево

Тиана ЈОВАНОВИЋ, секретар, Народни музеј Краљево

ORGANIZING COMMITTEE

Ana GVOZDENOVIĆ, MA, Public Library “Stefan Prvovenčani” Kraljevo

Darko GUČANIN, Director of the National Museum Kraljevo

Dragan DRAŠKOVIĆ, Kraljevo

Prof. Tsenka IVANOVA, PhD, St Cyril and St Methodius,
University of Veliko Tarnovo, Bulgaria

Prof. Zoran MIRKOVIĆ, PhD, Faculty of Law, University of Belgrade, Belgrade

Ljubodrag P. RISTIĆ, PhD, Belgrade, Chair of the Committee

Mirjana SAVIĆ, National Museum Kraljevo

Prof. Milimir STEPIĆ, PhD, Institute for Political Studies, Belgrade

Predrag TERZIĆ, PhD, Mayor of the City of Kraljevo

Nemanja TRIFUNOVIĆ, National Museum Kraljevo

Tiana JOVANOVIĆ, Secretary, National Museum Kraljevo

НАУЧНИ ОДБОР

Академик Љубодраг ДИМИЋ, Српска академија наука и уметности,
Београд, председник

Проф. др Ценка ИВАНОВА, ВТУ „Св. Ћирило и Методије“,
Велико Трново, Бугарска

Проф. др Боривоје МИЛОШЕВИЋ, Катедра за историју,
Филозофски факултет, Бања Лука, Република Српска

Проф. др Зоран МИРКОВИЋ, Правни факултет Универзитета у Београду
Др Љубодраг П. РИСТИЋ, Београд

Проф. др Миломир СТЕПИЋ, Институт за политичке студије, Београд

Др Предраг ТЕРЗИЋ, градоначелник града Краљева,
Институт за политичке студије, Београд

SCIENTIFIC COMMITTEE

Academician Ljubodrag DIMIĆ, Serbian Academy of Sciences and Arts,
Belgrade, Chairman

Prof. Tsenka IVANOVA, PhD, St Cyril and St Methodius,
University of Veliko Tarnovo, Bulgaria

Prof. Borivoje MILOŠEVIĆ, PhD, Department of History,
Faculty of Philosophy, Banja Luka, Republic of Srpska

Prof. Zoran MIRKOVIĆ, PhD, Faculty of Law, University of Belgrade
Ljubodrag P. RISTIĆ, PhD, Belgrade

Prof. Milomir STEPIĆ, PhD, Institute for Political Studies, Belgrade

Predrag TERZIĆ, PhD, Mayor of the City of Kraljevo,
Institute for Political Studies, Belgrade

Бошко М. БРАНКОВИЋ

О ДРУШТВЕНОМ ЗНАЧАЈУ
ГРИГОРИЈА СПИРИДОНОВИЧА ПЕТРОВА
ЗА СРПСКИ НАРОД
(из пера савременика)

САЖЕТАК: Аутор у раду разматра предавања која је у организацији Српског просвјетног и културног друштва „Просвјета“, у оквиру *Просвјетиних њоуларних предавања*, од 1921. до 1925. године одржао Григорије Спиридонович Петров. Према забиљешкама савременика, Петров је до 1925. године одржао 549 предавања из различитих области (најчешће о моралним и етичким питањима), у 198 мјеста, пред више од седамдесет хиљада слушалаца. Осим тога што је држао предавања, Петров је у току ангажовања у „Просвјети“ издао 16 књига и брошура. Поред тога, Петров је писао и за оновремене часописе и календаре који су излазили у Сарајеву. Такође, у раду се говори и о духовној и културној оставштини Петрова српском народу кроз биљешке у оновременој штампи, које су о њему и његовом раду оставили Васиљ Грђић, Перо Слијепчевић и Мирко Максимовић.

Игор ВУКАДИНОВИЋ

УЛОГА МЕДИЈСКЕ ЦЕНЗУРЕ У ПРОМЕНАМА УСТАВА ЈУГОСЛАВИЈЕ И СРБИЈЕ 1968. И 1969. ГОДИНЕ

САЖЕТАК: Кореним променама уставног положаја аутономних покрајина у Србији 1968. и 1969. године претходила је готово неприметна расправа у јавности на ову тему. Осим тога, иако су централни партијски органи Савеза комуниста Југославије, по правилу, расправљали о најважнијим темама у држави, промене уставног положаја аутономних покрајина нису биле предмет расправе ни на једном састанку Централног комитета СКС пре 1968. године. Осим тога, Централни комитет Савеза комуниста Југославији, као ни Централни комитет Савеза комуниста Србије нису формирали посебне комисије посвећене питању положаја аутономних покрајина у Србији. Ипак, у месецима након Брионског пленума и обрачуна Јосипа Броза са Александром Ранковићем и деловима Службе државне безбедности све чешће се на приватним састанцима комунистичких функционера отварало питање јачање аутономије Косова и Метохије и промене Устава Србије и Устава СФРЈ из 1963. како би новонастали однос снага у покрајини добио своју верификацију у основним правним актима Покрајине, Србије и Југославије.

Свесни да ће слабљење државности Србије у њеним покрајинама изазвати незадовољство великог броја грађана у Србији, југословенски и српски комунисти су на заједничкој седници Председништва и Извршног комитета СКЈ у марту 1968. године одлучили да се процедура за промену Устава спроводи без учешћа српске и југословенске јавности. У складу са утврђеним партијским курсом, београдски медији су до самог краја усвајања уставних амандмана 1969. године заташкавали праве размере слабљења и разградње српске државности у аутономним покрајинама.

Дарко ГУЧАНИН

„КРАЉЕВАЧКИ СЛУЧАЈ“ У ЈАВНИМ ГЛАСИЛИМА (1967–1972)

САЖЕТАК: Превирања која су започела несугласицама тадашњег председника Скупштине општине Краљево Миодрага Јанића и два општинска начелника, Брајевића и Богетића, средином 1967. године, прерашће у следећем периоду у отворени и беспштедни сукоб између општинских власти, с једне стране, и локалних представника Савеза комуниста, које је предводио секретар Спасоје Попадић. Питање названо, по аналогији са или сличним догађајима у другим југословенским градовима, „краљевачким случајем“ постаје, све до коначног обрачуна са Миодрагом Јанићем и људима који су сматрани његовим савезницима, 1972. године, главна тема сваког делања, разговора, плана и, најзад, новинских извештаја. *Ибарске новосћи*, лист за политичка и друштвена питања, имале су неоспорни утицај на краљевачку публику и формирање јавног мишљења, те постају оружје у бескомпромисној борби сукобљених страна. Распламсавањем сукоба вести о догађајима из Краљева појављују се и у утицајним државним новинама *Полиџика* и *Борба*. Прве, избалансиране извештаје, који третирају заваду као унутрашњу ствар општинске администрације, временом ће заменити све ангажованији и пристраснији текстови, посебно у периоду после фебруара 1970. године, када, након Јанићеве оставке, постаје очигледна победа једне од супротстављених страна. Ступци републичких дневних листа и краљевачког недељника постају сведочанство једног времена, раздора, допуњују скупштинске или документе Комитета, истовремено показујући путеве утицаја и притисака којима су се служиле завађене скупине.

Вукашин Д. ДЕДОВИЋ

УЛОГА КАЛЕНДАРА ГОЛУБ У КУЛТУРНОМ ПРОСВЕЂИВАЊУ И ЈАЧАЊУ НАЦИОНАЛНЕ СВЕСТИ СРБА У ТУРСКОЈ

САЖЕТАК: Календар *Голуб* је излазио у Цариграду (краће време у Скопљу) од 1889. до 1911. године. Његов покретач и први уредник био је Милојко Веселиновић, тадашњи секретар Српског посланства у Цариграду. До покретања недељног листа *Цариградски Ђласник*, 1895. године, био је једина духовна храна српских учитеља, свештеника и писмених Срба у Турској, будући код њих националну свест и интересовање за јединство српског народа. Но и поред успеха који је ово гласило постигло, Душан Стојићевић, професор из Београда, 1905. године даје неповољно мишљење о његовом дотадашњем садржају и уређивању. На основу замерки које је изнео професор Стојићевић, шеф Конзуларног одељења Министарства иностраних дела Јован М. Јовановић затражио је од директора Српске гимназије у Скопљу, проте Стевана Димитријевића, да прегледа и анализира Календар *Голуб* и да му достави своје мишљење. Одговарајући на Јовановићев захтев да се побољша квалитет овог календара, прота Димитријевић је дао седам предлога. Јовановић је прихватио предлоге Димитријевића и уместо Веселиновића за новог уредника предложио Јашу Продановића.

Тек када је 1907. године за главног уредника постављен професор Српске гимназије у Цариграду, књижевник, др Михаило Вукчевић, Календар *Голуб* је својим богатим и солидним садржајем достигао ниво праве народне књиге. Његово уредништво шаље молбу „на првоме месту признатим српским књижевницима, затим свима просветним радницима српским у Турској, и свима онима који осећају у себи дара и воље да напишу нешто што би вредно било да и други прочитају“. Тако је Календар *Голуб*, својим садржајем, стекао веома значајну васпитно-националну улогу код Срба у Турској, доприносећи њиховом општем културном просвеђивању и јачању националне свести.

Драган ДРАШКОВИЋ

ВЛАДИКА НИКОЛАЈ ВЕЛИМИРОВИЋ У ЖИЧИ И КРАЉЕВУ

САЖЕТАК: За владикау жичког Николаја Велимировић први пут је изабран 25. марта 1919. године. По други пут на трон Жичке светосавске епархије долази 1934. Том приликом седиште Епархије, после жустре расправе која се између две општине водила у штампи, премештено је из Чачка у Краљево. Од 1935. до 1940. године у Жичи је обновио девет олтара, од дванаест колико их је било у време Светога Саве и краља Стефана Првовенчаног. У Краљевоу је 1938. иницирао и материјално помогао изградњу Дома за старце и старице и Дечјег хранилишта. Одбор Општине краљевске изабрао је владикау Николаја, 1939, за почасног грађанина Краљева.

Било да је градио било да је беседио, владика Николај је био веома присутан у српској штампи. У својим беседама указивао је на опасности од безбожника – комуниста и од западноевропских филозофа. У беседама је прихватао помоћ руског народа, али када се очисти од антихриста и Европе и обнови хришћанске вредности. Због учешћа у борби против Конкордата и супротстављања властима од тадашњег режима је оглашен као „антидржавни елемент“. Због учешћа у мартовским догађајима 1941. године, владика Николај је хапшен и ислеђиван а Жича је била мета од првог дана немачке окупације.

Конфиниран је у Љубостињу јула 1941, пребачен у Манастир Војновицу 1942, те у концентрациони логор Дахау 1944. Пошто је сазнао за немачку масовну одмазду – стрељања у Краљевоу, владика Николај је дошао у Краљево и на коленима молио немачког команданта да прекине стрељање талаца. При повратку из Краљева, партизани су га у Врби чекали у заседи и минирали му пут. У ратним данима био је заштитник народа, поборник српске слоге и противник безбожника – комуниста и окупатора – Немаца.

Владика Николај је умро у изгнанству 18. марта 1956. године. Његово тело је дочекано у Жичи маја 1991. и сахрањено у Манастиру Лелићу. Православни духовни центар „Владика Николај Велимировић“ основан је у Краљевоу 1999. У ред светих Српске православне цркве владика Николај уведен је 15. маја 2003. године.

Ценка ИВАНОВА

РАСТКО: БИБЛИОТЕКА ЗА КУЛТУРУ И НАУКУ НА ИНТЕРНЕТУ

САЖЕТАК: Мрежа електронских библиотека пројекта о српској култури „Растко“ (<http://www.rastko.rs>) јединствена је по идејном решењу, структури и посебним рубрикама. Њен садржај посвећен је хуманистичким и друштвеним наукама (антропологија, етнологија, фолклор, теологија, историја, лингвистика, филозофија, социологија), стваралаштву и уметности (књижевност, позориште и драма, визуелна уметност, музика, филм и телевизија, фотографија). Током четврт века, ова диљем света позната мрежа проширила је свој садржај. Поред водеће библиотеке везане за српску културу, на платформи се постепено појавило укупно 20 тематских библиотека које обухватају друштвене, културне и научне везе са другим народима и са културним центрима српске дијаспоре. Целокупни концепт и одрживо допуњавање новим текстовима незамисливи су без појединаца који су креирали пројекат и који су годинама око себе окупљали истомишљенике. Пројекат „Растко“ освојио је престижне европске номинације за најсвеобухватнију мрежу за културну размену.

Ово излагање посвећено је и 20-годишњици од настанка виртуелне библиотеке „Растко – Бугарска“ у сарадњи са бугарским порталом Литернет (<https://litenet.bg/publish/katalog/rastko.htm>). Њено званично отварање било је 24. маја 2002. године у Београду и покренуто је са десетинама публикација посвећених различитим аспектима бугарско-српских културних веза. Идеја је била да се створи најповољније виртуелно окружење за културну комуникацију два суседна народа кроз њихова најбоља достигнућа и размишљања једних о другима у истраживачким, преводилачким, књижевним и критичким текстовима, у једном или другом културном и историјском контексту. Оснивачи те библиотеке намеравају да крену са ажурирањем странице и систематским допунама, како би привукли више истомишљеника, посебно међу млађим ствараоцима и истраживачима. Библиотека о српско-бугарским културним и научним односима и њен значај за међусуседски дијалог разматрају се у контексту традиционално преовлађујућег садржаја медијских публикација са обе стране границе и као њихов контрапункт.

Миљан МИЛКИЋ

ЧАСОПИС *ВОЈНО ДЕЛО* О УЛОЗИ КПЈ У РАЗВОЈУ НАУКЕ И ВОЈНОГ ШКОЛСТВА СФРЈ

САЖЕТАК: Имајући у виду доминантан утицај Комунистичке партије Југославије у држави, од научних истраживања у војсци очекивало се да својим резултатима допринесу оспособљавању политичког кадра и одбрани политичког поретка. У научноистраживачким институцијама и војним школама постојале су партијске организације које су се бавиле идеолошким питањима. Први документ о институционализацији научноистраживачког рада у војсци написан је у Управи за морално-политичко васпитање 1956. године. Даљи развој науке у војсци довео је до тога да је током 1970-их година Политичко-правни сектор Савезног секретаријата за народну одбрану био координатор научноистраживачког рада у области друштвених наука. Упркос напретку у нормативној регулативи, научни рад у ЈНА је током деценија све време био под снажним идеолошким утицајем. Због тога је разумљиво да је *Војно дело* као мултидисциплинарни часопис, у коме су чланке објављивали првенствено високи официри ЈНА, представљао одраз идеолошког поимања науке у војсци. Као један од типичних примера наводимо чланак генерал-пуковника Ђура Лончаревића, председника Савета за научноистраживачки рад у оружаним снагама, који је објављен у броју 1 за 1976. годину и у коме он пише о задацима научноистраживачког рада у оружаним снагама на основу ставова и сугестија које је Јосип Броз изнео приликом реферисања о стању у оружаним снагама на Брионима 7. октобра 1975. године. Посебно место у *Војном делу* имају чланци у којима је као аутор био потписан Јосип Броз, као и чланци посвећени његовој улози у развоју војних наука. Карактеристика чланака који ће бити предмет наше анализе јесте да терминолошки више одговарају политичким памфлетима него научним радовима.

Боривоје МИЛОШЕВИЋ

ТЕШКО ПЕРО ПЕТРА КОЧИЋА

САЖЕТАК: Петар Кочић представља јединствену појаву у историји српске књижевности. Премда скромног обима и писана махом током његових студија у Бечу, Кочићева књижевност била је поље на којем се бунтовни Крајишник беспошtedно обрачунавао са аустроугарским окупатором. Не само као књижевник, већ и као саборски посланик, новинар, уредник и издавач, Кочић је важио за најоштријег критичара аустроугарске националне, културне и економске политике у Босни и Херцеговини. У том контексту истиче се српски опозициони лист *Ошацибина*, чији се први број појавио на Видовдан 1907. године у Бањој Луци. Иако кратког даха, Кочићева *Ошацибина* представља необично занимљиву и јединствену појаву у историји српског новинарства. Кочић је био аутор већине рубрика у листу, кроз које је специфичним ријечником исмијавао и критиковао аустроугарску управу.

Бојана МИЉКОВИЋ КАТИЋ

ПОЛЕМИКА О СЛОБОДНОЈ ТРГОВИНИ У СРПСКИМ НОВИНАМА 1857. ГОДИНЕ

САЖЕТАК: Кнежевина Србија је развијала капиталистички привредни систем прединдустријског нивоа организације пословања, који је задржао и наслеђене елементе из Османског царства, посебно у занатству и дућанској трговини, док је земљорадња била егзистенцијална, а сточарство екстензивно. Poleмику је подстакао чланак у *Српским новинама* о хипотекарној банци за пољопривредне кредите, којим је оспорена потреба за њеним отварањем, иако је аутор указао на прекомерне камате при кредитирању пољопривредника и осигурање дуга „на зелено”. Расправа се развила током марта–априла 1857. године кроз двадесетак наставака. Другим чланком банка је подржана, али је фокус пребачен на питање „слободне радње”, односно ограничавања слободног пословања еснафима и различите забране. Poleмички низ отворила су два аутора, а трећи је у одговору на њихове ставове проширио аргументацију на реформски приступ привредној политици. Poleмика је у почетку била фокусирана на дилему да ли ограничити висину камате и укинути еснафе. Касније су обухваћена и питања везана за слободну трговину („слободу радње”), посебно права сеоског становништва да се бави трговином, и на крају је проширена и на питања узрока привредног застоја у трговини (пропасти трговаца) и пољопривреди и средства којима би се застој могао превазићи. Главни узроци ненапредовања виђени су у лошим комуникацијама (путеви, пошта, телеграф, шпедиција), проблематичној сигурности личности и имовине, иначе прокламованој, али ограниченој установама попут еснафа и другим забранама, уситњеном поседу и општем стању имања сеоског становништва, неразвијеном удруживању, недостатку адекватног законодавства и институција (берза, банке), порасту трошкова живота... Посебни узроци пропасти трговаца идентификовани су као недостатак капитала, радне снаге и образовања (вештина), а неразвијености пољопривреде у лошим комуникацијама. Већи простор у новинама добио је аутор потписан руским словом Я, који је одговорио опонентима опширно елаборирајући своје виђење начина на који би се ситуација могла превладати, па се poleмика постепено претворила у монолог.

Сена МИХАИЛОВИЋ, Милутин ЖИВКОВИЋ

НОВИНАР У РАТНО ВРЕМЕ.
ГРИГОРИЈЕ БОЖОВИЋ КАО УРЕДНИК
ПЉЕВАЉСКОГ ВЕСНИКА ТОКОМ ОКУПАЦИЈЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ У ДРУГОМ СВЕТСКОМ РАТУ

САЖЕТАК: Делећи судбину многих „декадентних“ српских интелектуалаца у међуратном периоду, стваралаца и књижевника са избрисаним биографијама, Григорије Божовић после пола века бива изнова реактуализован и у историјском, биографском и у књижевнокритичком смислу. Рођен је 15. фебруара 1880. у Придворици код Зубиног Потока. После основношколског образовања завршава Богословско-учитељску школу у Призрену, а потом Литерарни одсек Духовне академије у Москви. Након завршетка студија и повратка у Србију почиње са наставним радом у Богословско-учитељској школи, а потом у Српској гимназији у Битољу. Године 1913. примљен је у државну службу. До окупације Призрена 1915. био је секретар Призренске општине, после чега је интерниран у логор Нежидер у Мађарској. По ослобођењу, био је председник Општине Призрен, народни посланик, док је истовремено градио и успешну књижевну каријеру. Од 1910. до 1941. био је сарадник листа *Полиџика*, где објављује неколико стотина путописа, репортажа и приповедака. Од априла 1941. па до краја Другог светског рата живи и ради у Пљевљима, као секретар Националног комитета. Тада преузима и посао уредника листа *Пљеваљски весник*, који су издале италијанске окупационе власти. Нове комунистичке власти стрељале су га у Београду 4. јануара 1945.

Рад ће на основу доступних извора и темељне текстолошке анализе показати исти „рукопис“ непотписаних уредничких текстова *Пљеваљској весника* и потписника књиге приповедака *Из старе Србије*, као и основне идеје које ће се преламати у различитим видовима политичког и литерарног ангажовања овог плодотворног писца. Анализирајући текстове *Пљеваљској весника* желимо да укажемо на основне теме којима се Божовић бавио и(ли) штампао их као уредник листа. Ту, незаобилазно, долазимо и до питања његовог односа са Италијанима и степена колаборације са њиховим окупационим режимом. Коначно, желимо да утврдимо да ли га је, и ако јесте, како, „јавна реч“ током Другог светског рата и одвела на губилиште почетком 1945. године.

Зорица НЕСТОРОВИЋ

КЊИЖЕВНОСТ НА СТРАНИЦАМА
ДНЕВНОГ ЛИСТА *ПОЛИТИКА*
ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА
(прилог истраживању)

САЖЕТАК: На основу анализе одабраног узорка бројева дневног листа *Полиџика* који су штампани између два светска рата, аутор ће описати облике и начине присуства књижевности на страницама тог репрезентативног дневног листа који је обележио културну историју Срба. Основна хипотеза истраживања је да се кроз својеврсни прилог библиографији књижевног садржаја, али и садржаја о књижевности у међуратној *Полиџици*, предочи на који начин и у ком контексту су књижевне теме биле присутне у дневној штампи и шта из тога можемо сазнати о значају и улози коју је књижевност имала у међуратном периоду у српском друштву. У том смислу аутор намерава да на одабраном узорку поступцима описа и статистичке обраде података о заступљености стране и домаће књижевности, врсти књижевних текстова, односу књижевних текстова и текстова о књижевности (вест, интервју, репортажа, књижевна критика, белешка...), азбучника писаца српске књижевности чија су дела штампана на страницама *Полиџике*, пописа њихових штампаних дела и анализа места која су та дела имала у њиховим стваралачким опусима, односа присуства дела савремених писаца и писаца који припадају књижевној прошлости, тематске профилисаности књижевних текстова и уочавање фреквентности одређених тема, места објављивања – насловна страна, књижевна рубрика, фељтон, занимљивости, културни додаци..., предочи неке елементе статуса књижевности као теме у дневном листу *Полиџика* како у односу на друге уметности, тако и у односу на друге теме и тако осветли неке аспекте начина на који је књижевност била присутна у друштвеним токовима међуратне Србије и значај који је имала у тадашњој српској јавности.

Јелена НОВАКОВИЋ

КЊИЖЕВНЕ ПОЛЕМИКЕ У СРПСКИМ ПЕРИОДИЧНИМ ПУБЛИКАЦИЈАМА У ПРВОЈ ПОЛОВИНИ 20. ВЕКА

САЖЕТАК: У првој половини 20. века, културни живот у Србији веома је динамичан, пун књижевних расправа које се воде и у српским периодичним публикацијама као што су *Српски књижевни гласник*, *Мисао*, *Рејублика*, *Надреализам данас и овде* и др.

Излагање је фокусирано на две књижевне полемике. Предмет прве је француски симболизам и његов одјек у српској књижевности. О тој теми *Српски књижевни гласник* објављује критичке текстове и запажања Јована Скерлића, Марка Цара, Богдана Поповића, а њиховим негативним судовима супротстављају се пре свега представници српске авангарде, на имплицитан начин, попут Тодора Манојловића, који у часопису *Мисао* 1921. године објављује похвални текст о главном представнику француског симболизма, Стефану Малармеу, или експлицитно, као Станислав Винавер, који у часопису *Рејублика* исте године објављује памфлет „Делфијски оракул опет проговорио“, у коме оштро напада Поповићеве ставове.

Друга полемика водила се у окриљу саме српске авангарде, у којој почетком тридесетих година долази до расцепа који је последица различитих идеолошких опредељења, као и различитог схватања модернизма у књижевности, а нису искључени ни лични анимозитети. С једне стране су експресионисти, Милош Црњански, Тодор Манојловић, Растко Петровић, а с друге стране, надреалисти, пре свега Марко Ристић, који ове прве назива „модернистима“ дајући тој речи негативне конотације. Он 1932. године у часопису *Надреализам данас и овде* објављује чланак „Против књижевности модернистичке“. Његовим ставовима најоштрије се супротставља С. Винавер у својим полемичким текстовима, међу којима је и „Морална поезија и њени вероучитељи“, објављен 1934. у часопису *Време*.

Љубодраг П. РИСТИЋ

БИМЕН И ВАЈЦ:
ПРОТЕРИВАЊЕ БРИТАНСКИХ ДОПИСНИКА
ИЗ СРБИЈЕ
(1889)

САЖЕТАК: Током 1889. године Србија је уздрмавана бројним политичким проблемима. Изгласан је нови устав, допуњена је Тајна конвенција, краљ Милан Обреновић је абдицирао, митрополит Михаило се вратио у Србију, избили су мајски немири, обележена је годишњица Косовске битке као национални јубилеј. Унутрашњи проблеми превазилазили су државне границе. Утицаји Беча су слабили а Петрограда јачали. Односи Србије са Турском и Бугарском нису били добри. Званични Лондон се залагао за мир у Србији да не би дошло до стране интервенције.

За ситуацију у Србији биле су заинтересоване британска влада и британска јавност. Влада се ослањала на дипломатске извештаје а јавност је пратила новинске коментаре. Извори информација су били: „поуздане личности“, „београдски извори“, штампа и гласине. Дописник *Дејли њуза* (Daily News) Вајц (Weitz) је извештавао о краљевој абдикацији а дописник *Стандард* (Standard) Бимен (Beaman) о Бонтуовој (Bontoux) афери, прослави Косовске битке и о руском утицају. Неки енглески новинари су позивани у Београд да би извештавали о скупштинским заседањима, док су други оптуживани за намерно омаловажавање Србије.

На јесен 1889. драматично је отворено питање односа родитеља према младом краљу Александру. У позадини сукоба били су политички интереси: проаустријски ставови краља-оца Милана и проруски ставови краљице-мајке Наталије. Долазак краљице Наталије у Београд септембра 1889. године поделио је београдску јавност и дипломатски кор.

Бимен је у *Стандарду* објавио да је српска влада употребила војску да би протерала екс краљицу, да је влада ухапсила краља и да се Србија наоружава против Бугарске. Вајц је обавештавао да је Влада силом спречила младог краља да види мајку. Извештаји енглеских новина у Београду су различито тумачени, али због таквих писања министар унутрашњих послова је одлучио да их, октобра 1889, протера из Србије. Таква одлука поздрављена је у српској Скупштини.

Мирјана Д. САВИЋ

ИЗМЕЂУ ДАНА РЕПУБЛИКЕ
И ДАНА ОСЛОБОЂЕЊА КРАЉЕВА
(1953–1993)

Из пера новинара *Ибарских новостии*

САЖЕТАК: Обележавање прве годишњице Дана републике 29. новембра 1944, поклопило се са Даном ослобођења Краљева након 42 дана борби. Почевши од 1945. у Краљеву су истог дана обележавана оба празника, а сам датум постаје битан део друштвене и привредне градске топонимије. Од 1947. до 1949. штампан је лист *29. новембар*. Тај датум је изабран за назив трговинског предузећа и основне школе, послужио је као повод за установљење Новембарске награда краљевачке КПЗ заслужним грађанима и организацијама итд. Партијски челници су настојали да битне догађаје, превасходно оне везане за привредни успон града, попут отварања фабрика или пуштања у рад нових погона, уприличе баш у склопу овог државног, односно градског празника. Деценијама је празнично издање краљевачког недељника *Ибарске новостии*, штампан 25–29. новембра, бројало знатно више страница него иначе или је излазило као двоброј. Обавезан део чиниле су странице са бројним честиткама различитих предузећа, у којима су радни колективи читаоцима углавном прво честитали Дан републике, па Дан ослобођења Краљева, с тим да је помињање градског празника повремено изостајало. Децентрализација СФРЈ и нарастајућа политичка криза крајем осамдесетих година уклањају оба празника са насловних страница *Ибарских новостии*.

Валентина СЕДЕФЧЕВА

ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИ ОДЈЕЦИ У ПРИХВАТАЊУ СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ У БУГАРСКОЈ У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ 20. ВЕКА

САЖЕТАК: Циљ рада је да размотри на који начин друштвено-политички односи између Бугарске и Југославије друге половине 20. века одјекују у прихватању српске књижевности у бугарској културној средини. На основу преводилачке, издавачке и критичке рецепције српске књижевности истражују се место, популарност и утицај најрепрезентативнијих српских писаца на формирање облика јужнословенских књижевности у Бугарској. Методологија ове анализе је заснована на компаративном истраживању сродних јужнословенских књижевности и интертекстуалној књижевној интерпретацији. На основу тога долази се до закључка да, с једне стране, бугарски истраживачи и преводилоци јужнославенских књижевности са својим преводилачким и критичким радом високо оцењују уметничка достигнућа српске књижевности, али, с друге стране, политички односи између двеју земаља утичу да ова књижевност живи на маргинама рецепције страних уметности у Бугарској.

Јован СИМИЈАНОВИЋ

НОВО ВРЕМЕ О КРАЉЕВУ 1941–1944.

САЖЕТАК: Дневни лист *Ново време*, који је излазио у Београду у периоду немачке окупације, „Недићеве Србије”, тачније од 16. маја 1941. до 5. октобра 1944. године, представља важну допуну примарних извора за изучавање динамичног и трагичног периода у историји Србије. Овај лист је заменио најважније предратне дневне листове, а био је конципиран и уређиван највише по угледу на *Полиџику*. Информативна улога је формално била најважнија, али је пропагандна активност у циљу промоције „Недићевог” режима и афирмације свих његових делатности била нескривена. Лист је такође био средство спровођења пронацистичке и пронемачке пропаганде. Као најважније јавно писано гласило у тадашњој Србији *Ново време* на својим страницама доноси вести и друге форме новинских чланака о разноврсним темама, од ратних дешавања у свету и Европи, преко спољне и унутрашње политике, све до културног живота. Краљево и Краљевчани се неретко помињу на странцама *Новой времена*. Чак, у појединим случајевима и упадљиво одсуство вести и непомињање Краљева током важних и страшних дешавања у њему може говорити много.

Божица СЛАВКОВИЋ МИРИЋ

ЛИЧНОСТИ ЗНАЧАЈНЕ ЗА ШТАМПУ
КОСОВА И МЕТОХИЈЕ
У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА

САЖЕТАК: Простор Косова и Метохије у периоду између два светска рата одликовали су недовољно развијено школство и висока неписменост, што је утицало на културне прилике а самим тим и навику читања књига и штампе. Преглед личности значајних за штампу Косова и Метохије у периоду између два светска рата урађен је на основу стручне литературе, а нарочито се овом темом бавио Милорад Филић, чија истраживања чине основу овог рада. Такође, коришћена је и стручна литература која се односи на околности у којима се развијала штампа, као и саму штампу о којој је реч у раду. Градови као што су Косовска Митровица, Пећ, Приштина, Призрен били су културно најразвијенији. У Косовској Митровици било је највише штампарија, листова и часописа. Културни радници били су веома угледни људи свог краја, свестрано образовани, не само књижевно већ и правно и политички. Неке од личности значајних за развој штампе на подручју Косова и Метохије између два рата били су књижевник Станојло Димитријевић, адвокат и политичар Драгослав Милојевић, публициста Павлимир Глиговић. Они су се из својих родних градова преселили у Косовску Митровицу и тамо основали штампарије и покренули листове и часописе. У осталим градовима, то су били Максим Петровић (Пећ), Јован Т. Костић, Војислав Ц. Галић, Живојин К. Поповић (Приштина). Неки листови су излазили по неколико месеци до годину дана а неки дуже, у зависности од продаје. Најдуже су излазиле *Косовске новине* (1935–1941). Неки од значајних листова били су *Српско Косово: лист за српску омладину*, *Божур са Косова*, *Јужна трибуна*. Штампа је била важна за овај простор јер је доносила вести о свакодневним догађањима у земљи и у свету. Југословенске власти су покушавале да просветним мерама повећају број писмених у земљи па самим тим да побољшају и културне прилике, мада је напредак био веома спор.

Александар СТОЈАНОВИЋ

ЗБОРАШКА ЕМИГРАНТСКА ПУБЛИЦИСТИКА И ЊЕН УТИЦАЈ НА ПЕРЦЕПЦИЈУ СРПСКЕ ЈАВНОСТИ О ДРУГОМ СВЕТСКОМ РАТУ

САЖЕТАК: Истовремено са идеолошки оптерећеним и контролисаним историјским наративима објављиваним у социјалистичкој Југославији, из пера југословенских аутора у емиграцији настајала је изузетно обимна историографска продукција публицистичког карактера. Највећи број наслова објавили су следбеници Димитрија Љотића, а штампала их је „Искра“, прво у Бирмингему, а потом у Минхену. Већина је представљала мешавину мемоара, историографске публицистике и апологије ЈНП „Збор“. Овакве књиге нису имале адекватно изворно утемељење нити су, у највећем броју случајева, садржале југословенској јавности непознате чињенице везане за Други светски рат. Упркос томе, оне су представљале једно од ретких алтернативних тумачења прошлости, што ће бити од посебног значаја у тренуцима распада Југославије. Крајем 20. и почетком 21. века, зборашка публицистика доживеће врхунац утицаја, на крилима одбацивања и осуде комунизма и његовог наслеђа у Србији.

Екстремна политичка десница и поједини кругови блиски СПЦ усвојили су становишта зборашке публицистике, прогласивши их коначном истином о Другом светском рату. Ова дела извршила су утицај и на афирмисане београдске уметнике, у великој мери уобличавајући позоришне представе „Генерал Милан Недић“ и „Димитрије Љотић“. Коначно, и један број истакнутих историчара поклонио је овим књигама незаслужено поверење, цитирајући их као сасвим легитиман и поуздан извор информација.

У раду је анализирана генеза љотићевске историографије, са посебним акцентом на монолитности навода и тумачења. Веродостојност информација из поменутих дела анализирана је укрштањем са примарним историјским изворима и најновијим резултатима научне историографије. Аутор ће настојати да објасни феномен ренесансе зборашке публицистике у Србији крајем 20. и почетком 21. века и укаже на последице које је она оставила на српско друштво, политику и историографију.

Тамара СТОЈАНОВИЋ

**ЗЛОЧИН И КАЗНА:
ПРОЦЕС ПРИКУПЉАЊА ДОКАЗА
И КАЖЊАВАЊЕ РАТНИХ ЗЛОЧИНАЦА
И ЊИХОВИХ ПОМАГАЧА НА СТРАНИЦАМА
ШТАМПЕ 1944–1948. ГОДИНЕ**

САЖЕТАК: Одлуком Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије (АВНОЈ) донетом на другом заседању 30. новембра 1943. године у Јајцу, основана је Државна комисија за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача (ДК). Њен задатак био је да утврди одговорност, пронађе и приведе правди лица одговорна за злочине које су у току рата у Југославији починили окупатори и њихови помагачи. Прикупљање материјала у циљу проналажења и гоњења ратних злочинаца и издајника је већ била пракса војних и цивилних органа у Првом светском рату, али обим, масовност и бруталност злочина почињених 1941–1945. наметали су потребу да се образује посебна установа чији је као главни задатак требало да буде утврђивање таквих злодела. Убрзо су основане и комисије подређене ДК, које су имале територијалну надлежност у границама република и покрајина, односно које су биле формиране ради дубинског истраживања и документовања појединих масовних злочина: земаљске и анкетне комисије. Упоредно сагледавање већег броја одлука ДК наводи на закључак да је она, поред обављања описане активности, делимично била и инструмент револуционарне борбе, односно да је послужила за дискредитацију политичких и идеолошких противника комуниста.

У овом раду ће бити анализирано како је рад поменутих комисија, првенствено ДК, био представљен на страницама српских листова *Политика* и *Борба* и хрватских листова *Народни лист* и *Вијесник*, током периода 1944–1948. године. Биће сагледани начини на који су у штампи квалификовани злочини и њихови починитељи, простор који је овим темама посвећен у јавности, а посебна пажња биће усмерена на утврђивање односа између објективног информисања грађана и политичко-пропагандне (зло)употребе злочина и страдања, у циљу стицања подршке и дискредитације идеолошких противника.

Радован СУБИЋ, Сандра ЛУКИЋ

ЛИСТ СРПСКА РИЈЕЧ
О БАЛКАНСКИМ РАТОВИМА
(1912–1913)

САЖЕТАК: Лист *Српска ријеч* у Босни и Херцеговини био је народно гласило и извор разних вијести из васколиког Српства од почетка излажења 1905. године. Избијање рата између балканских савезница и Османског царства дошло је у тренутку када је српски ентузијазам из времена објаве Статута и увођења Сабора 1910. године, што је била својеврсна најаву нормализације прилика у покрајинама, већ постао далеко сјећања а политика сведена на јалову говоранцију. Могућност да ће се Краљевина Србија, заједно са својим савезницима, коначно обрачунати са вишевијековним османским завојевачем улила је нову наду. У овом раду биће представљено како је лист *Српска ријеч*, као једно од три кључна српска политичка гласила у Босни и Херцеговини, извјештавао током посљедњих мјесеци 1912. и у првој половини 1913. године.

Милош ТИМОТИЈЕВИЋ

ЗАБОРАВЉЕНИ НАЦИОНАЛНИ ХЕРОЈИ: ПРИМЕР БРАЋЕ ГЛИШИЋА ИЗ ЧАЧКА

САЖЕТАК: Слављење традиција ослободилачких ратова 1912–1918. баштини већина градова данашње Србије, укључујући и Чачак, који свој савремени идентитет у значајној мери гради на неколико појединаца који обједињују локално и национално јавно сећање. Још у периоду између два светска рата најистакнутије место додељено је војводи Степи Степановићу (1856–1929), да би у епохи социјализма сликарка Надежда Петровић (1873–1915) и песник Владислав Петковић Дис (1880–1917) као уметници били на посредан начин уклопљени у модел репрезентативне културе посвећен ослободилачким ратовима Србије, али у границама које су одређивали државни идеолошко-политички императиви. Социјалистичка Југославија прекинула је праксу редовних комеморативних свечаности посвећених српској војничкој традицији, иако никада није у потпуности потиснула сећање на српску националну прошлост. Ипак, одређени садржаји су маргинализовани, посебно када су у питању били јунаци из балканских ратова, који су временом нестали из јавне колективне меморије. После распада Југославије уследио је пораст интересовања за старије периоде историје на националном и регионалном нивоу и снажење патримонијалних осећања, при чему никада није дошло до обнове свих традиција, нити су се повратиле старе комеморативне праксе. Изразити пример конструкције и деконструкције јавног сећања, на националном и локалном нивоу, представља страдање браће потпуковника Александра Глишића (1873–1912), потпуковника Душана Глишића (1875–1915) и резервног потпоручника Милутина Глишића (1880–1914) из Чачка.

Немања ТРИФУНОВИЋ

**ШТАМПА О ПОПЛАВАМА
У КРАЉЕВАЧКОМ КРАЈУ
(1871 – 1965. ГОДИНЕ)**

САЖЕТАК: Поплава је најчешћа елементарна непогода у околини Краљева, што је последица географског положаја насеља смештеног у сливу више речних токова. Изливања Западне Мораве, Ибра, Груже, Рибнице, бројних речица и потока из својих корита након обилних падавина, наносила су огромну штету пољопривредном земљишту, стамбаним објектима и саобраћајној инфраструктури. У ређим случајевима остављала су и људске жртве. Вести о поплавама у краљевачком крају и последицама које су остајале иза њих објављиване су на страницама домаће штампе – од првог извештаја о изливању Ибра и Западне Мораве 1871. године до писања о великој мајској поплави 1965. године. Дописници београдских новина и локални листови извештавали су о овој непогоди у чланцима различитих форми: од кратких вести информативног карактера, преко ширих извештаја о узроку, току и последицама поплаве, до прича о људским судбинама у једној тако ванредној животној околности.

ЛИСТА УЧЕСНИКА LIST OF PARTICIPANTS

Проф. др Бошко БРАНКОВИЋ
Катедра за историју, Филозофски факултет, Универзитет у Бањој Луци,
Булевар војводе Петра Бојовића 1А, Бања Лука, Република Српска
Prof. Boško BRANKOVIĆ, PhD
Department of History, Faculty of Philosophy Banja Luka,
Bulevar Vojvode Petra Bojovića 1A, Banja Luka, Republic of Srpska
e-mail: bosko.brankovic@ff.unibl.org

Др Игор ВУКАДИНОВИЋ
Балканолошки институт САНУ, Кнез Михаилова 35/IV, Београд, Србија
Igor VUKADINOVIĆ, PhD
Institute for Balkan Studies, SASA, Knez Mihailova 35/IV, Belgrade, Serbia
e-mail: vukadinovicigor3@gmail.com

Дарко ГУЧАНИН, архивиста
Народни музеј Краљево, Трг Светог Саве 2, Краљево, Србија
Darko GUČANIN, archivist
National Museum Kraljevo, Trg Svetog Save 2, Kraljevo, Serbia
e-mail: darko.gucanin@nmkv.rs

Др Вукашин Д. ДЕДОВИЋ, научни сарадник
ОШ „Светозар Марковић”, Цара Душана 2, Краљево, Србија
Vukašin D. DEDOVIĆ, PhD, research associate
Primary School “Svetozar Marković”, Cara Dušana 2, Kraljevo, Serbia
e-mail: v.dedovic@hotmail.com

Драган ДРАШКОВИЋ, музејски саветник
Краљево, Србија
Dragan DRAŠKOVIĆ, museum advisor
Kraljevo, Serbia
e-mail: dragan.draskovicnmkv@gmail.com

Др Милутин ЖИВКОВИЋ, виши научни сарадник
Институт за савремену историју, Трг Николе Пашића 11/IV, Београд, Србија
Milutin ŽIVKOVIĆ, PhD, senior research associate
Institute for Contemporary History, Trg Nikole Pašića 11/IV, Belgrade, Serbia
e-mail: mzivkovickv@gmail.com

Проф. др Ценка ИВАНОВА
Великотрновски универзитет Св. Ћирило и Методије,
Теодосије Трновски 2, Велико Трново, Бугарска
Prof. Tsenka IVANOVA, PhD
St Cyril and St Methodius, University of Veliko Tarnovo,
Teodosiy Tarnovski 2, Veliko Tarnovo, Bulgaria
e-mail: c.ivanova@ts.uni-vt.bg

Др Сена МИХАИЛОВИЋ, научни сарадник
Институт за српску културу, 24. новембар бб, Приштина – Лепосавић, Србија
Sena MIHAILOVIĆ, PhD, research associate
Institute for Serbian Culture, 24. novembar, Priština – Leposavić, Serbia
e-mail: sena.mihailovic@gmail.com

Потпуковник др Миљан МИЛКИЋ
Одељење за историју, Институт за стратегијска истраживања,
Вељка Лукића Курјака 1, Београд, Србија
Lt. Colonel Miljan Milkić, PhD
Department of History, Strategic Research Institute,
Veljka Lukića Kurjaka 1, Belgrade, Serbia
e-mail: miljanmilkić@gmail.com

Проф. др Боривоје МИЛОШЕВИЋ
Катедра за историју, Филозофски факултет,
Булевар војводе Петра Бојовића 1А, Бања Лука, Република Српска
Prof. Borivoje MILOŠEVIĆ, PhD
Department of History, Faculty of Philosophy Banja Luka,
Bulevar vojvode Petra Bojovića 1A, Banja Luka, Republic of Srpska
e-mail: borivoje.milosevic@ff.unibl.org

Др Бојана МИЉКОВИЋ КАТИЋ, виши научни сарадник
Историјски институт, Кнез Михаилова 36/II, Београд, Србија
Bojana MILJKOVIĆ KATIĆ, PhD, senior research associate
Institute of History, Knez Mihailova 36/II, Belgrade, Serbia
e-mail: bojana.miljkovic.katic@gmail.com

Сандра ЛУКИЋ
Катедра за историју, Филозофски факултет, Универзитет у Бањој Луци,
Булевар војводе Петра Бојовића 1А, Бања Лука, Република Српска
Sandra LUKIĆ
Department of History, Faculty of Philosophy Banja Luka,
Bulevar vojvode Petra Bojovića 1A, Banja Luka, Republic of Srpska
e-mail: sandra.lukic@ff.unibl.org

Проф. др Зорица НЕСТОРОВИЋ, редовни професор
Катедра за Српску књижевност са јужнословенским књижевностима,
Филолошки факултет, Студентски трг 2, Београд, Србија
Prof. Zorica NESTOROVIĆ, PhD, Full Professor
Department of Serbian Literature with South Slavonic Literatures,
Faculty of Philology, Studentski trg 2, Belgrade, Serbia
e-mail: zorica.nestorovic@fil.bg.ac.rs, zodeam@gmail.com

Проф. др Јелена НОВАКОВИЋ
Катедра за романистику, Филолошки факултет у Београду,
Студентски трг 3, Београд, Србија
Prof. Jelena NOVAKOVIĆ, PhD
Department of Romance Languages, Faculty of Philology in Belgrade,
Studentski trg 3, Belgrade, Serbia
e-mail: novakovicj@sbb.rs

Др Љубодраг П. РИСТИЋ, виши научни сарадник
Београд, Србија
Ljubodrag P. RISTIĆ, PhD, senior research associate
Belgrade, Serbia
e-mail: risticljp@yahoo.com

Мирјана САВИЋ, музејски саветник
Народни музеј Краљево, Трг Светог Саве 2, Краљево, Србија
Mirjana SAVIĆ, museum advisor
National Museum Kraljevo, Trg Svetog Save 2, Kraljevo, Serbia
e-mail: mirjana.savic@nmkv.rs

Проф. др Валентина СЕДЕФЧЕВА
Великотрновски и Софијски универзитет,
Теодосиј Трновски 2, Велико Трново, Бугарска
Prof. Valentina SEDEFČEVA, PhD
Universities of Veliko Tarnovo and Sofia,
Teodosiy Tarnovski 2, Veliko Tarnovo, Bulgaria
e-mail: v.sedefcheva@ts.uni-vt.bg, valentina.sedefceva@filfak.ni.ac.rs

Др Јован СИМИЈАНОВИЋ, научни сарадник
Институт за српску културу,
Приштина – Лепосавић, 24. новембра бб, Лепосавић, Србија
Jovan SIMIJANOVIĆ, PhD, research associate
Institute for Serbian Culture,
Pristina – Leposavić, 24. novembra bb, Leposavić, Serbia
e-mail: jovan_simijanovic@yahoo.com

Др Божица СЛАВКОВИЋ МИРИЋ

Институт за новију историју Србије, Трг Николе Пашића 11/IV, Београд, Србија
Božica SLAVKOVIĆ MIRIĆ, PhD
Institute for Recent History of Serbia, Trg Nikole Pašića 11/IV, Belgrade, Serbia
e-mail: bozica.slavkovic@gmail.com

Др Александар СТОЈАНОВИЋ

Институт за новију историју Србије, Трг Николе Пашића 11/IV, Београд, Србија
Aleksandar STOJANOVIĆ, PhD
Institute for Recent History of Serbia, Trg Nikole Pašića 11/IV, Belgrade, Serbia
e-mail: acas109@gmail.com

Тамара СТОЈАНОВИЋ

архивиста, Архив Југославије, Васе Пелагића 3, Београд, Србија
Tamara STOJANOVIĆ
archivist, Archives of Yugoslavia, Vase Pelagića 3, Belgrade, Serbia
e-mail: tamara.ivanovic@ymail.com

Радован СУБИЋ

Катедра за историју, Филозофски факултет, Универзитет у Бањој Луци,
Булевар војводе Петра Војовића 1А, Бања Лука, Република Српска
Radovan SUBIĆ
Department of History, Faculty of Philosophy Banja Luka,
Bulevar vojvode Petra Vojevića 1A, Banja Luka, Republic of Srpska
e-mail: radovan.subic@uniff.org

Др Милош ТИМОТИЈЕВИЋ, музејски саветник

Народни музеј, Цара Душана 1, Чачак, Србија
Miloš TIMOTIJEVIĆ, PhD, museum advisor
National Museum, Cara Dušana 1, Čačak, Serbia
e-mail: slapovi@gmail.com

Немања ТРИФУНОВИЋ, кустос

Народни музеј Краљево, Трг Светог Саве 2, Краљево, Србија
Nemanja TRIFUNOVIĆ, curator
National Museum Kraljevo, Trg Svetog Save 2, Kraljevo, Serbia
e-mail: nemanja.trifunovic@nmkv.rs

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

930.2:070(048)

930.1:070(048)

НАУЧНИ скуп Публицистика у развоју друштва и државе (3 ; 2023 ; Краљево)

Свеска сажетак / III научни скуп Публицистика у развоју друштва и државе,
Јавна реч и јавна осуда, Краљево, 17-18. август 2023. ; [уредник Љубодраг П. Ристић]
= Book of summaries / III Scientific conference Publications in the development of
society and state, Public word and public condemnation, Kraljevo, 17–18 August 2023 ;
[editor Ljubodrag P. Ristić]. - Краљево : Народни музеј „Краљево“ ; Београд : Институт
за политичке студије : Правни факултет Универзитета =Kraljevo : National museum
„Kraljevo“ ; Belgrade : Institute for political studies : Faculty of law University, 2023
(Земун : Бирограф =Zemun : Birograf). - 33 стр. ; 24 cm

Тираж 80.

ISBN 978-86-81578-21-6 (НМК)

а) Историјски извори -- Штампа -- Апстракт

COBISS.SR-ID 122185737

„ГОЛУБЊАЧА“ И ОКО ЊЕ

ЗАМКЕ ДОГМАТИЗМА

Критично-демократско резонување мора бити јавно — истиче у другом делу својег коментара Слободан Кљакић, објављеног у данашњем броју „Номуниста“

Бављење културом и стваралаштвом само поводом „случајева“ редовно се, уз остало, исказује и као луксуз по Савез комуниста; луксуз који, наравно, и није у томе, већ у чињеници да увек има превишину у административним процедурама и механизмима администрације и арбитража у стваралаштву. Пошто је у овом случају у питању само по себи јавно стваралаштво, а не само стваралаштво у оквиру институција, онда се не може не обратити на то да је у питању јавно стваралаштво, а не само стваралаштво у оквиру институција.

„Обуставања извођења“ омогућује праву демократску расправу уколико се изјасни да је предмет расправе, пертоара укинута сам предмет расправе. Оштра поларизација ствари око такво кардиналне ствари, која је притога познавање истине, јавно стваралаштво, отвара сноп питања која се налазе изнад основне стваралаштва. Пројектовање и објављивање родна скупштина, сазвана у редован сазив за 1903. годину, решена, и да смо ми потврдили и потврђујемо:

различитијим манифестацијама. А када је о њима реч, свакако још једном изјасни да у таласу изабраних представе, једнако као и у међинам и методологији којом је она створена, има видљивих манифестација, он — у име стваралаштва — не бијаше програм стваралаштва.

»Голубњача«

... било је доста речи о слободи стваралаштва и заједништву) драмски текст „Голубњаче“ пројектован од стране једне несрећне монтаже. Павле Јаковић Шоле мисли да о национализму треба да се говори отворено јер га, жалост, још увек има. Наружније везано за Голубњачу је оно што је ледило у конфронтацијама и препиркама. Пита се како о национализму да имамо два супротна мишљења. Светислав Стојакović који самостално издаје гласнаву Драшку пројекцијалну рецензију, јер се наводно не може ништа рећи о Голубњачи, јер се наводно не може ништа рећи о Голубњачи.

ЗАКОН О ШТАМПИ*

ГЛАВА I.
Опште одредбе.
Члан 1.
Сваки Србин има право, да у границама заједнице, издаје своју мисао писмено, штампом и у сликама (члан 22. Устава).

Члан 2.
Не може се установити ни цензура ни кауција која спречава издавање списа и новина, осим у случајевима предвиђеним у члану 22. Устава.

Члан 3.
Штампа не може никад бити подвргнута административним опоменама (члан 22. Устава).

Општан у 59. Зборнику Закона и Уредаба стр. 20, а и Јене и дојуне у 59. Зборнику стр. 552.
о штампи

„Голубњача“ носи у себи подгревају националистичке идеје између Срба и Савезницима, а да са јаким дозом омаловажавају и социјалистичку нашу револуцију и напоре да се, платформе братства и јединства, ошто народе раздваја превластито је у уводном излагању Вера

Сасвим супротна идеја о штампи, која је у стваралаштву и заједништву у културној револуцији, националној револуцији, а не само у револуцији. Добар део разговора у „Голубњачи“ је о штампи.

Јасно је да се не може замислити поруке које подгревају мржњу између народа.

Јасно је да се не може замислити поруке које подгревају мржњу између народа.